

Kirjastoja ja intellektuaalista vapautta koskeva julkilausuma

Tämän julkilauselman on valmistellut IFLA/FAIFE ja sen on hyväksynyt IFLAn hallitus, Haagissa, Alankomaissa 25 maaliskuuta 1999.

[Alarabia](#), [Balgarski](#), [Bangla](#), [Bosanski](#), [Cesky](#), [Chaltibhasa](#), [Dansk](#), [Deutsch](#), [English](#), [Español](#), [Farsi](#), [Français](#), [Hangul](#), [Hrvatski](#), [Íslenska](#), [Italiano](#), [Kartuli](#), [Lietuviskai](#), [Magyar](#), [Nederlands](#), [Nihongo](#), [Norsk](#), [Polski](#), [Português](#), [Russkij](#), [Shqip](#), [Srpski](#), [Svenska](#), [Tagalog](#), [Tamil](#), [Türkçe](#), [Viet](#), [Zhongwen](#) (simplified), [Zhongwen](#) (traditional)

IFLA tukee, puolustaa ja edistää YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa määriteltyä intellektuaalista vapautta.

IFLA julistaa, että ihmisten perusoikeuksiin kuuluu pääsy tiedon, luovan ajattelun ja älyllisen toiminnan ilmaisuihin, sekä oikeus ilmaista mielipiteensä julkisesti.

IFLA uskoo, että oikeus tietoon ja sananvapaus ovat saman periaatteen kaksi puolta. Ajatuksen ja omantunnon vapaus edellyttävät oikeutta tietoon; ajatuksen ja sananvapaus ovat puolestaan välttämättömiä tiedon vapaudelle.

IFLA vakuuttaa, että sitoutuminen intellektuaalisen vapauden edistämiseen kuuluu kirjasto- ja tietoammattien perusvelvollisuuksiin.

IFLA vetoaa sen vuoksi kirjastoihin ja kirjastohenkilökuntaan, että he noudattaisivat intellektuaalisen vapauden, tiedon esteettömän saatavuuden ja sananvapauden periaatteita ja tunnustaisivat kirjaston käyttäjän oikeuden yksityisyyteen.

IFLA kehottaa jäseniään edistämään näiden periaatteiden hyväksymistä ja toteuttamista. Niin tehdessään IFLA vakuuttaa, että:

- Kirjastot tarjoavat pääsyn informaatioon, ideoihin ja mielikuvituksen tuotteisiin. Ne toimivat portteina tietoon, ajatuksiin ja kulttuuriin.
- Kirjastot tukevat olennaisella tavalla yksilöiden ja ryhmien elinikäistä oppimista, itsenäistä päätöksentekoa ja kulttuurista kehitystä.
- Kirjastot edistävät intellektuaalisen vapauden kehittämistä ja ylläpitämistä ja auttavat suojelemaan demokratian perusarvoja ja yleismaailmallisia kansalaisoikeuksia.
- Kirjastojen velvollisuutena on sekä taata että helpottaa pääsyä tiedon ja intellektuaalisen toiminnan ilmaismuotoihin. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kirjastojen tulee hankkia, säilyttää ja asettaa saataville aineistojen laajin mahdollinen valikoima. Valikoiman tulee heijastaa yhteiskunnan moninaisuutta ja erilaisuutta.
- Kirjastojen tulee varmistaa, että kirjastoaineistojen ja - palvelujen valinnan ja saatavuuden määräävät ammatilliset näkökohdat eivätkä poliittiset, moraaliset ja uskonnolliset näkemykset.
- Kirjastojen tulee hankkia, järjestää ja levittää tietoa vapaasti sekä vastustaa sensuurin kaikkia muotoja.
- Kirjastojen tulee asettaa aineistot ja palvelut tasapuolisesti kaikkien käyttäjien ulottuville. Ketään ei saa syrjiä rodun, uskonnon, sukupuolen, iän tai minkään muun syyn takia.
- Kirjaston käyttäjillä tulee olla oikeus henkilökohtaiseen yksityisyyteen ja nimettömyyteen. Kirjastonhoitajat ja muuhun kirjastohenkilökuntaan kuuluvat eivät saa paljastaa käyttäjien henkilöllisyyttä eikä heidän käyttämäänsä aineistoa kolmannelle osapuolelle.
- Kirjastojen, joita rahoitetaan julkisin varoin ja joihin on julkinen pääsy, tulee ylläpitää intellektuaalisen vapauden periaatteita.
- Edellämainitun kaltaisissa kirjastoissa työskentelevillä kirjastonhoitajilla ja muulla henkilökunnalla on velvollisuus ylläpitää intellektuaalisen vapauden periaatteita.
- Kirjastonhoitajien ja muun ammatillisen kirjastohenkilökunnan tulee täyttää velvollisuutensa sekä työnantajaansa että käyttäjiään kohtaan. Näiden velvollisuuksien ollessa ristiriidassa keskenään, käyttäjää koskevan velvollisuuden tulee olla etusijalla.

Käännös:

Helena Silvennoinen-Kuikka